

UČESTALOST KORIŠTENJA INTERNETA OSOBA STARIJE ŽIVOTNE DOBI

Mirjana Telebuh¹, Želimir Bertić², Mateja Znika³, Damir Poljak⁴

Zdravstveno veleučilište, Zagreb, Hrvatska¹; Zavod za javno zdravstvo Bjelovarsko-bilogorske županije, Hrvatska²; Veleučilište Lavoslav Ružička, Vukovar, Hrvatska³; Sveučilište Sjever, Koprivnica, Hrvatska⁴

Sažetak

Uvod: Starost i starenje kroz povijest bili su predmet interesa u umjetnosti, literaturi i znanosti. Filozofi su starost povezivali sa mudrošću i autoritetom, liječnici sa bolešću i fiziološkim promjenama koje nastaju tijekom godina, a gerontologija u svojim teorijama želi prikazati starost sa svim njezinim prednostima uključujući utjecaje bioloških, psiholoških, socijalnih i ekonomskih faktora na proces starenja i starosti.

Cilj: Učestalost korištenja interneta i socijalnih mreža na internetu kod osoba starije životne dobi.

Metode: u istraživanju je korišten dio anketnog upitnika koji se odnosi na sklonost korištenja različitih medija.

Rezultati: provedeno istraživanje pokazuje da starije osobe imaju važnu ulogu u razvoju stereotipa o starijim osobama svojim stavovima i svojim ponašanjem. U svakodnevnom životu gotovo da ne koriste sve vrste medija, osobito one novijeg doba, kao što su internet i internetske socijalne mreže, ali je prisutno svakodnevno informiranje putem lokalnih medija i televizije koji imaju veliku ulogu u stvaranju stavova.

Zaključak: slabo korištenje novih oblika medija kao što su internet, internetske društvene mreže možda su rezultat lošije ekonomske situacije i još uvijek slabije obrazovanosti starijih osoba. U budućnosti se očekuje promjena u obrazovnom statusu starijih osoba pa time i njihov interes za modernije medijske izbore.

Cljučne riječi

starenje, internet, socijalne mreže na internetu

Uvod

Starenje i starost su povijesni i društveni fenomeni čemu se pristupa na različite načine i s različitim interesima. Svjetsko stanovništvo sve je starije i udio starijeg stanovništva u populaciji u stalnom je porastu. U Europi i Hrvatskoj trenutačno osobe starije od 60 godina čine oko 20% stanovništva /1/. Suočeni s takvom situacijom, brojni znanstvenici i stručnjaci bave se područjima vezanim uz starenje stanovništva iz jednako tako brojnih razloga: ekonomskih, medicinskih, urbanističkih, pravnih, prometnih.

Analiza starenja obuhvaća uzroke i posljedice starenja te ulogu starijih osoba u društvu, distribuciju zdravlja i bolesti, socijalnu konstruk-

ciju zdravlja u svakodnevnom životu i međusobnu povezanost zdravlja i socioekonomske i sociokulturne pripadnosti /2/, /3/, /4/.

Sociokulturni modeli razvoja naglašavaju učinke okruženja na pojedince, fokusirajući se na varijable kao što su dob i spolne strukture unutar populacije, prihode i društvene klase. *Ekološka perspektiva* ispituje više razina organizacije u okruženju, kao što su socijalno relacijske razine i socijalno – kulturne razine. Razlike između mladosti i zrelosti naspram starosti naglašavaju se konstantno kroz sociokulturne aspekte /5/. Različite dobi života imaju svoje kulturno pripisane vrline i mane – za mlađe razdoblje označeno između živosti i netolerancije dok starosno vrijeme između mudrosti i senilnosti /6/. *Funkcionalistička teorija* vjeruje da

promjene socijalnih uloga utječu na zdravlje i starenje. U potpunosti funkcionalistička teorija govori o tome da se razlike temeljene na starosti vide kao legitimni aspekt društvenog sustava, a starost i bolest u društvu kao probleme prvenstveno kada ometaju dobro funkcioniranje društva /7/, /8/.

Postojeći položaj osoba starije životne dobi u hrvatskom društvu neravnopravan je i često diskriminirajući. Iako stariji ljudi svojim životnim iskustvom mogu pomoći na raznim poljima društvenog djelovanja, starije osobe su na marginama društvenog i medijskog interesa. Trend getoiziranja starijih osoba treba prekinuti upravo kroz medije koji imaju golemi utjecaj na društvo, te oni kao takvi bi trebali i ukazati na postojeći položaj starijih osoba u medijima i u hrvatskom društvu, izvještavati o problemima starijih osoba, starosti i diskriminaciji temeljem dobi te ukazati na pozitivan potencijal starijih osoba. Autori Bailey i Park /9/ spominju teoriju uokviravanja (*framing theory*) koja objašnjava kako način na koji pojedini medij prikazuje pojedinu poruku, utječe na to kako publika interpretira pojedinu situaciju ili do-

gađaj. Ta je teorija bitna i u okviru shvaćanja ageizma u medijima.

Metode

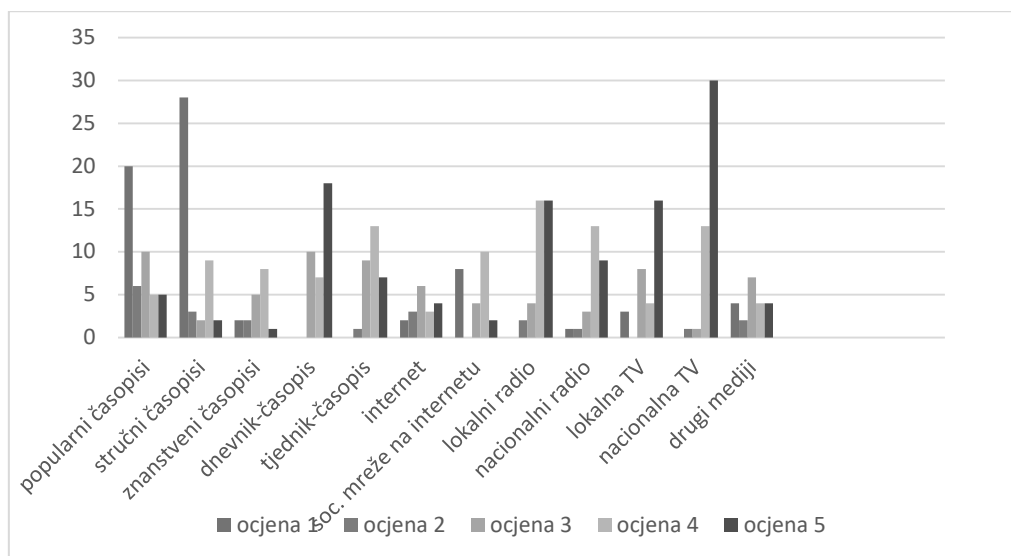
Prikupljanje podataka provodilo se u Zagrebu, Bjelovaru, Novoj Gradiški i području Varaždinske županije u Republici Hrvatskoj. Ispitanici su odabrani slučajnim odabirom. Istraživanje je provedeno s 46 ispitanika, od toga 28 je bilo ženskih, a 18 muških ispitanika. Obrazovanje ispitanika je: 10 ispitanika je niže stručne spreme, 15 ispitanika ima srednju stručnu spremu, 6 ispitanika višu stručnu spremu, te njih 15 visoku stručnu spremu. Svi ispitanici ispunjavanju upitnika pristupili su dobrovoljno i anonimno. Anketiranje je trajalo u prosjeku 10 minuta. Statistička analiza učinjena je pomoću opisne statistike. Podaci su prikazani grafom i tabelom. Koristio se predloženi upitnik s 12 tvrdnji pomoću kojih se mjeri sklonost ispitanika slušanju, čitanju ili gledanju određenog medija. Ocjenjivanje sadrži brojeve od 1 do 5, a 1 je rijetko, 5 je često, 3 je neutralan odgovor.

Rezultati

Tablica 1: Rezultati korištenja različitih medija

Vrsta medija/odgovori	1	2	3	4	5
1.Popularni časopisi	20 (43,47%)	6 (13,04%)	10 (21,73%)	5 (10,87%)	5 (10,87%)
2.Stručni časopisi	28 (60,87%)	5 (10,87%)	2 (4,38%)	9 (19,56%)	2 (4,34%)
3.Znanstveni časopisi	26 (56,52%)	6 (13,04%)	5 (10,87%)	8 (17,39%)	1 (2,17%)
4.Dnevnik – časopis	9 (19,56%)	2 (4,34%)	10 (21,73%)	7 (15,21%)	18 (39,13%)
5.Tjednik – časopis	10 (21,73%)	7 (15,21%)	9 (19,56%)	13 (28,26%)	7 (15,21%)
6.Internet	26 (56,52%)	7 (15,21%)	6 (13,04%)	3 (6,52%)	4 (8,69%)
7.Socijalne mreže na internetu	23 (50,00%)	7 (15,21%)	4 (8,69%)	10 (21,73%)	2 (4,34%)
8.Lokalni radio	4 (8,69%)	6 (13,04%)	4 (8,69%)	16 (34,79%)	16 (34,78%)
9.Nacionalni radio	12 (19,56%)	9 (19,56%)	3 (6,52%)	13 (28,26%)	9 (19,56%)
10.Lokalna TV	13 (28,26%)	5 (10,87%)	8(17,39%)	4 (8,69%)	16 (34,78%)
11.Nacionalna TV	1 (2,17%)	2 (4,34%)	1 (2,17%)	13 (28,26%)	30 (65,21%)
12.Drugi mediji	25 (54,34%)	6 (13,04%)	7 (15,21%)	4 (8,69%)	4 (8,69%)

Slika 1: Rezultati korištenja različitih medija

Prikazani rezultati (tablica 1., slika 1.) pokazuje da svega 8,69% ispitanika ima veliku sklonost za korištenje interneta, a njih čak 56,52% ima vrlo malu sklonost korištenja interneta koju su ocijenili su je s ocjenom 1. Veliku sklonost korištenju drugih medija ima 8,69% ispitanika. 50% ispitanika, ocjenom 1 je ocijenilo sklonost korištenja socijalnih mreža na internetu, dok ih je s ocjenom 4 ocijenilo samo 21,73% ispitanika. 4,34% ispitanika je ocijenilo sklonost korištenja internetskih socijalnih mreža ocjenom 5. Sklonost korištenja drugih medija više od polovine ispitanika, odnosno njih 54,34% je ocijenilo s ocjenom 1.

Zaključak

Dobiveni rezultati pokazuju slabo korištenje interneta i internetskih društvenih mreža osoba starije životne dobi. Zašto je to tako? Odgovor možda leži u nepoznavanju moderne tehnologije, lošem ekonomskom statusu starijih osoba u Hrvatskoj, nepristupačnosti ili nepostojanju edukacijskih programa za osobe starije životne dobi. Kao društvo bi smo trebali raditi na usavršavanju programa edukacije starijih ljudi čime bi im se pružila prilika da više i aktivnije sudjeluju u društvenim aktivnostima, a time i da imaju važniju ulogu u društvu. U smislu preciznijih odgovora i pitanja ove problematike buduća istraživanja trebalo bi usmjeriti u razloge ovako slabog korištenja modernije tehnologije kod osoba treće dobi.

Bilješke

- /1/ Državni zavod za statistiku. Popis stanovništva, kućanstva i stanova 2011. Stanovništvo prema spolu i starosti. 2013. Dostupno na: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2012/SI-1468.pdf (20.02.2015.)
- /2/ Pečjak V. Psihologija treće životne dobi. Zagreb: Prosvjeta; 2001.
- /3/ Butler R.N. The Longevity Revolution: The Benefits and Challenges of Living a Long Life. 2009. Dostupno na: <http://www.google.hr/books?hl=hr&lr=&id=qY0un-NJseMC&oi=fnd&pg=PR9&dq=robert+neil+butler+ageism&ots> (10.2.2015.)
- /4/ Tomek-Roksandić S., Perko G., Mihok D., Puljak A., Radašević H., Čulig J., Ljubičić M. Značenje centara za gerontologiju županijskih zavoda za javno zdravstvo i gerontoloških centara u Hrvatskoj. *Medikus*. 2005; 14(2) 177-193.
- /5/ Whitbourne K.S, Wiltbourne S.B. Adult Development & Aging, Biopsychosocial Perspectives. Fourth edition. John Wiley & Sons, Inc. Hoboken. 2011.
- /6/ Johnson M.L., Bengtson V.L., Coleman P.G., Kirkwood T.B.L. The Cambridge Handbook Of Age And Aging. Cambridge: Cambridge University Press; 2009.
- /7/ Štifanić M. Kulturološko-povijesni aspekti starenja i obolijevanja: *Acta med-hist. Adriat* 1. 2004; 165-188.
- /8/ Despot –Lučanin J. Iskustvo starenja. Jastrebarško: Naklada Slap; 2003.
- /9/ Bailey T. A., Park T. H. Ageism in media: An analysis of discourse on middle age in

newspapers. Paper presented at the annual meeting of the International Communication Association, Dresden International Congress Centre,

Dresden, Germany. 2006. preuzeto sa: http://www.allacademic.com/meta/p89130_index.html (26.02.2015.)

FREQUENCY OF USE OF THE INTERNET BY THE ELDERLY

Mirjana Telebuh¹, Želimir Bertić², Mateja Znika³, Damir Poljak⁴

University of Applied Health Sciences; Zagreb, Croatia; Zdravstveno veleučilište, Zagreb, Hrvatska¹; Public Health Institute of Bjelovar County, Croatia²; College of Applied Sciences „Lavoslav Ružička“, Vukovar, Croatia³; University North, Koprivnica, Croatia⁴

Abstract

Introduction: Age and aging throughout history have been the subject of interest in the arts, literature and science. Philosophers associated age with wisdom and authority, doctors with the diseases and physiological changes that occur during the years, and gerontology in their theories wants to show age with all its advantages, including the effects of biological, psychological, social and economic factors in the aging process and age.

Objective: The frequency of using the Internet and social networks within the elderlies.

Methods: The study used a part of the questionnaire which refers to the tendency of using different media.

Results: conducted research shows that older persons play an important role in developing stereotypes about the elderly, their attitudes and their behavior. In everyday life, they almost not use all types of media, especially new ones, such as the Internet and online social networks, but daily informing through local media and television is present, which has a major role in creating attitudes.

Conclusion: poor use of new forms of media such as the Internet and social networks may have been the result of worse economic situation and low education level of the elderlies. In the future, changes in the educational status of the elderlies are expected and, therefore, their interest in modern media choices.

Keywords

aging, Internet, social networks